

Sigurd Clausen Haanes (1913 - 1943)

TEKST: HANNE GROTH

FOTO: PRIVAT

Det er vanskelig å omtale Sigurd Clausen Haanes uten å nevne alle de seks brødrene Haanes, som preget idrettsmiljøet i hovedstaden fra 1920-årene og til langt ut på 60-tallet. Sigurd var nummer tre i rekken.

Her er hele brødrflokken: Reidar født 1910, Johan født 1912, Sigurd født 1. august 1913, Trygve født 1915, Hans Jacob (Sappo) født 1918 og Thorgny født 1922. Far Thorgny Haanes (1881-1961) var fra Kristiansand og mor Hedvig Kristine Clausen (1883-1976) fra Stavanger. Familien bodde i Heggeliveien 45 på en stor tomt som egnet seg ypperlig for alle slags sportslige aktiviteter. Der ble det anlagt idrettsbane og etter hvert også tennisbane.

De tidligste friidrettsstevnene fant sted i "hagan te Haanes", som senere fikk navnet "Heggeli Stadion". Oppveksten var preget av alle former for idrett, bortsett fra fotball som faren var motstander av, for da kunne man få "schlatterskne". Foreldrene gikk

Flyversjant Sigurd Haanes, Little Norway, Canada 1942.

i stedet inn for tennis. Kinopenger fikk barna sjelden, men penger til idrettsutstyr ble alltid innvilget.

Brødrene var å se over alt, i hoppbakken, langrenns- og slalåmløypene, på tennisbanen og bandybanen og alt som fantes av idrettsstevner.

En periode var de medlem av Heming for å kunne delta i åpne renn hvor de hevdet seg bra.

Startet klubben Njård

Men drømmen var å starte egen klubb. Først dannet de beskjedent klubben Fnugg, som ble til Fart. Og i april 1924, da brødrene var henholdsvis 14, 12, 10 og 8 år gamle, ble det alvor. Foruten de fire, ble syv jevnaldrende gutter fra Heggeliveien innkalt til stiftelsesmøte for idrettsklubben Njård. Storebror Reidar hadde utarbeidet et omfattende lovverk, med generalforsamling, styre, protokoll, lover og klubbavis. Alle i styret ble tildelt sine verv. Innmelding kostet kr. 0,50 og årskontingenten var kr.1,00.

Stifterne av Njård: Reidar, Johan, Sigurd og Trygve.

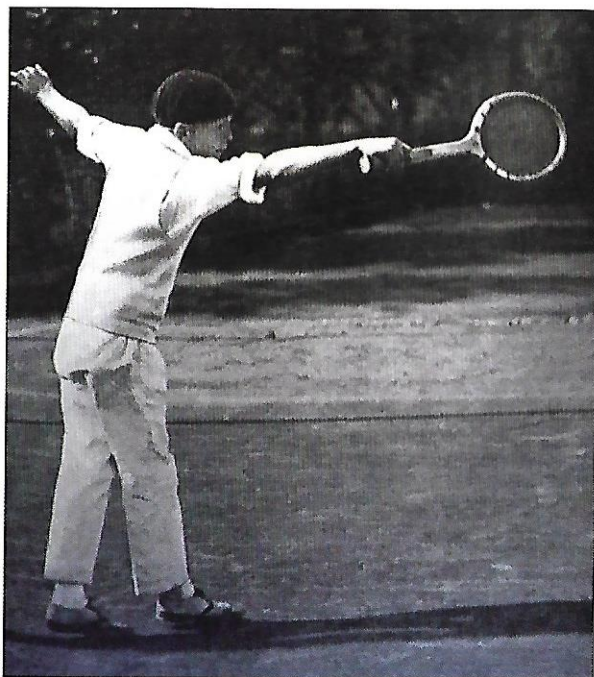
Klubbens formål var å dyrke friidrett, fotball, svømming, skiidrett, skøyteløp og ishockey. Tennis kom med i august. Etter hvert ble også andre grener aktuelle.

Sigurd var et klart hopptalent. Bare åtte år gammel hoppet han over 20 meter i Hytlibakkene og "Vestre Aker'n" (Skådalsbakken). Han var bare 14 da han i 1928 var prøvehopper i Holmenkollen første gang; senere samme dag presterte han et hopp på 53 meter i Midtstubakken.

Idrettstalent

Gjennom årene deltok han i nærmere 100 renn og ble etter hvert en av verdens beste skihoppere. Syv ganger deltok han i Holmenkollen, hvor han i 1940 satte ny bakkerekord på 66 meter. Sin beste plassering oppnådde han i VM i Chamonix i 1937, da han ble nr. 4 etter Birger Ruud, Reidar Andersen og Sigurd Sollid.

I tennis kom Sigurd raskt på nivå med sine eldre brødre, og ble som guttespiller stemplet som "meget lovende" av Norges Tennisforbund. Det ble mange premier både i single og double fra hans første kamp i 1927 til den siste i 1940. I tillegg var han en av Njårds beste bandyspillere, og dessuten en fremragende stuper og litt av en turner. Forlengts salto var barnemat for ham. Også i friidrett hevdet han seg og

Tennistalentet Sigurd tidlig på 1920-tallet.

høstet premier både i kulestøt, diskos, stav, høyde, lengde og sprang uten tilløp, samt 100 meter, 400 meter og 1000 meter stafett. Og den gang Njård hadde bridgeklubb, var han med og vant der og.

Det var nok ikke uten grunn at Sigurd i 1937 ble tildelt "Njårds Hederstegn for Aktive" i gull.

Hopptrener i Italia

Til tross for sin medgang på alle fronter, var Sigurd en real og liketil gutt. Hans lyse humør og gutteaktige væremåte skaffet ham venner over

alt. Som kamerat var han enestående, trofast, ærlig og med en sterk rettferdighetsans.

Sigurd tok realartium på Ris i 1932. Han var klassekamerat av Finn Varde Jespersen (VAH nr. 2/2017) og Kjell L'Abbée-Lund, og klubbkamerat av Kjell Holst (VAH nr. 3/2018) - alle kjente navn fra bautaen på Ris skole.

Året etter tok han studentfaglinjen på Oslo Handelsgymnasium.

Han arbeidet fire år som bokholder i sin fars firma Time Recorder & Co. AS, og deretter i firmaet Johan Haanes. I 1937 var han amatørtrener i skihopp for det italienske skiforbundet, hvor han med sin allsidige kunnskap også kunne bistå hopparrangørene ved et større skirenn i Ponte di Legno i Nord-Italia.

Derfra skriver Sigurd hjem til Njård-posten:

100 1/2 meter!

Jeg befant meg omsider i Ponte di Legno etter en omflakkende tilværelse som skitrener rundt omkring i Nord-Italia. Kjempebakken som jeg hadde hørt så meget om,

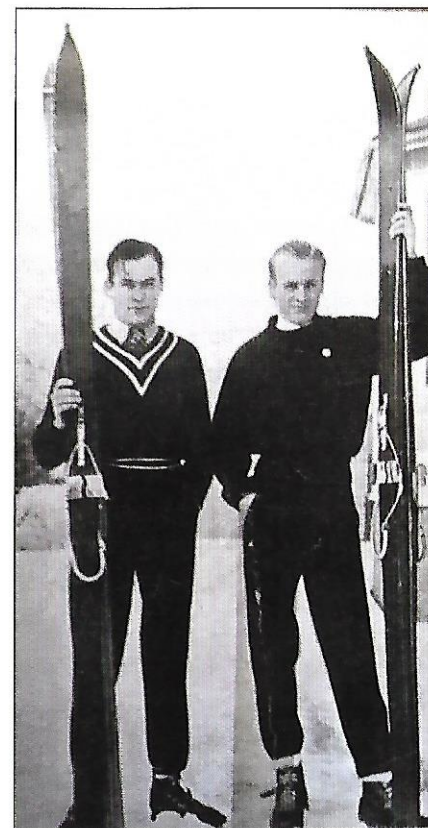
var innen rekkevidde, og jeg skulle få høve til å vise om jeg klarte de lange svevene på bortimot 100 meter.

Rennet skulle gå av stabelen 6 dager senere. En del av sveitserne samt de beste italienske hopperne var anmeldt.

Bakken var under preparering. Det var lett å se at dette hadde de ikke greie på, men etter en del veiledning kom arbeidet i god gjenge, og etter 2 dager var bakken klar for prøvehopping. Jeg skulle prøvehoppe sammen med noen italienere.

Tilløpet var naturlig og man kunne ta så mye fart man ville. Da jeg skulle sette utfor, ropte en til meg at jeg skulle gå ned 10-15 meter fra der jeg sto. Heldigvis gjorde jeg det, for farten var stor. Men jeg kom godt ut, fikk "drag" over hele svevet og hopplengden ble oppgitt til 88 meter. Neste gang gikk jeg 5 meter lengre opp, fikk voldsom fart og gjorde et vellykket hopp på 100,5 meter, men skled i nedslaget. Arrangørene var imidlertid elleville, nå hadde de fått forhåndsmtale!

Dagen før rennet kom buss etter buss med tilskuere, flere tusen, og jeg ble overfalt av autograffegere. Men jeg var mest opptatt av hvordan bakken ville tåle nattefrosten som gjorde den steinhard til langt på dag. Jeg hadde fått utsatt rennet fra kl. 13.00 til 14.30 og gitt instruks om påfylling

Brødrene Johan og Sigurd på vei til et hopprenn.

av løs sne dagen før og bruk av salt selve renndagen.

Instruksen var imidlertid ikke blitt fulgt, bakken var hard som is, og jeg så straks at det ville være livsfarlig å sette utfor. Jeg ba dem hente alt det salt de kunne få tak i, og 100 mann med stålkantene på støvlene ble satt til beintråkking. Men stålkantene bet ikke og alle havnet nede på sletta.

Dette vakte stor jubel, men gikk nesten over til piping da det etter hvert gikk opp for publikum at jeg ikke ville hoppe. Da arrangørene ba meg hoppe, svarte jeg at jeg ikke ville begå selvmord, men var villig til å stå ned unnarennet. Det ville flere av hopperne også. Noen falt, men en sveitser og jeg klarte oss. Farten var omtrent 115-120 km i timen. Først da gikk presidenten for skiforbundet med på å avlyse rennet. En stor skuffelse for alle parter, mest kanskje for meg, som gikk glipp av å sette verdensrekord. Samme aften skulle jeg reise videre til verdensmesterskapet i Chamonix.

Til Sverige

Da krigen kom til Norge, var Sigurds stilling soleklar. For ham var frihet en livsbetingelse. Han var blant de første som meldte seg til tjeneste og deltok i kampene i et skiløperkompani. Etter kapitulasjonen besluttet han å fortsette kampen utenfor Norges grenser. Sammen med vennen Ole-Thor Svele dro han til Sverige i april 1941. De skulle ta toget til Kongsvinger og gå på ski derfra etter en løype Svele hadde lagt opp. Da de ankom Østbanen med ski og ryggsekk, ble de hilst av en jernbanefunksjonær med et stille: "Spor 4, England!" Litt av en forskrekkelse, var det så tydelig at de skulle flykte?

I Sverige ble de tatt vel imot, invi-

tert til aftens hos landsfiskalen og fikk sine pass tilbake. Derfra dro de til en nyopprettet flyktningeleir i Småland og ventet utålmodig på nærmere beskjed fra Stockholm om videre reiserute. Målet var England via Moskva, men så kom krigen mellom Tyskland og Sovjetunionen, og i stedet dro Sigurd tilbake til Norge. Etter en kort stund i dekning i Oslo fikk han ordnet skyss over Nord-sjøen i en skøyte, og kom omsider til England etter en slitsom overfart. Ved hjelp av gode venner dro han videre til Canada og flyskolen Little Norway i Toronto og Muskoka. Hans lyse sinn, hans iver og gode humør gjorde ham avholdt over alt. Han fikk til og med anledning til å utøve sin yndlingssport og deltok med heder i en rekke hopprenn i USA og Canada sammen med andre flygere fra Little Norway. I Montreal gikk de tre beste plassene til Little Norway og den beste hopperen, Ola Ånjesen, vant både det øst-amerikanske og det amerikanske mesterskapet, takket være Sigurds hjelp og veiledning.

Ånjesen tillegger Sigurd æren for seieren, for: *"uten hans hjelp og veiledning og hans inngående kjennskap til hoppporten er det ikke sikkert det hadde blitt noe mesterskap."*

Omkom i flyulykke

Etter å ha gjennomgått første etappe

av flygerutdannelsen i Canada, kom Sigurd til Calverley nær Leeds i England for å gjennomgå de avsluttende kursene. Omsider sto han ved målet, han var praktisk talt ferdig med utdannelsen og skulle nå være aktivt med og kjempe "for et frelst og fritt Norge, koste hva det koste vil!" Men en vårdag kom det triste budskapet om at Sigurd var omkommet under en flyulykke, den 3. april 1943.

Etter krigen ble hans urne sendt hjem, og ved en høytidelighet i oktober 1945 fant jordfestelsen sted på Ullern kirkegård. En stor skare var møtt frem for å hedre hans minne;

venner, sportskamerater og kjente idrettsmenn. Til stede var også sjefen for kompani Linge og kaptein i Flyvåpenet, Ottar Malm.

Kilder:

"SIGURD - Minner i tekst og bilder" av Johan Haanes
Njårdavisen/Njårdposten 1928 -1941
Njård jubileumsbok 1924 – 1974
Johan Haanes: 1001 tenniskamper
Nasjonalbibliotekets avisarkiv
Hemingavisen

Stor takk til niesen Elisabeth Haanes for verdifulle bidrag.

Minnestenen over falne medlemmer av Njård. Stenen er plassert ved Njård tennisbaner.